

în redactarea materialului. Aşa, de pildă, unele cuvinte sînt redată prin perifrază, acolo unde se putea găsi cuvîntul echivalent bulgăresc, iar altele sînt traduse mai puţin precis tocmai din cauza neidentificării lor în D.I.I.c.

Vom căuta să exemplificăm aceste consideraţii generale prin cîteva observaţii asupra unor cuvinte, care se încadrează într-una din categoriile de mai sus.

Ne vom opri mai întîi asupra cuvintelor *cîrstei* şi *cristei*, sinonime desemnînd pasărea numită în terminologia ştiinţifică internaţională « *Crex pratensis* »⁵. Dicţionarul bulgar le traduce în două feluri: primul prin *мѣдѣкъ* (*Rallus grex*) adică prepeliţă (p. 211), şi cel de al doilea prin *вид мѣдѣкъ* (p. 272). adică specie sau soi de prepeliţă. De fapt trebuie să se redea prin echivalentele bulgăreşti *дърдавец*, *дъргач*, *водно кокошче* sau *бръзо кокошче*⁶. Cuvîntul *cîrstei*, deşi de origină slavă, nu s-a păstrat în limba bulgară literară dar s-a păstrat în celelalte limbi slave: rus *коростел*, ceh. *chřastel* (cfăstal), pol. *chróściel*.

Bine, dar foarte generic, este tradusă lişiţă (*Fulica atra*, fam. *Ralliformes*) prin *водна кокошка*, căci *водно кокошче*, dimin., înseamnă *cîrstei*.⁷ Alte denumiri bulgăreşti mai precise sînt: *бърне* sau *черна лиска*⁸ ruseşte *лысуха*⁹, germ. *Knäk*, Trassel-, *Knärr*, Kriech — sau *grosse Krikente*, *Wasserhuhn*, *Blässhuhn*, fr. *foulque*, ital. *fôlaga*.

Varianta moldovenească lişiţă a indus puţin în eroare pe cei care s-au ocupat de etimologia acestui cuvînt. H. Tiktin arătînd la etimologie sr.cr. *liska*, pol. *lyska*, şi rus *лысуха* spune totuşi că legătura cu aceste echivalente slave este problematică¹⁰, gîndindu-se desigur şi la cuvintele *leah*, *leşec*, *raţă leşecască* ş.a. Şi totuşi legătura devine evidentă dacă pornim de la înfăţişarea lişiţei¹¹: are culoarea neagră, cu o pată albă pe cap ceea ce duce, prin asociaţie de idei, la etimonul *лысъ*, *chel*, de unde derivă toate denumirile ei în limbile slave precum

⁵ Dicţ. lb.r.l.c. I, p. 580 Varianta *cristel* nu este o formă cu lb final păstrat a lui *кратѣль* cum ar părea la prima vedere, ci este, după părerea noastră, refăcută din *cristei*, care a fost simţit ca un plural, prin analogie cu *miel* — *miei*, *chel* *chei*, *cercel* — *cercei*. Există şi ca nume propriu (*Cristel*).

⁶ Acestea fiind de altfel denumirile *cîrsteiului* în general cunoscute în Bulgaria. În unele regiuni, el se mai numeşte *розгъ* iar în altele *турия*. În nord-estul Bulgariei e cunoscut sub numele *ортокман* iar în regiunea Kазанлик *колюс*. Vinătorii bulgari îl mai numesc şi *цар на мѣдѣците* (cf. germ. *Wachtelkönig* şi *Landkönig*, desemnînd *cîrsteiul*), sau *водач на пренериците*. Tradiţia populară îl asociază cu anii de belşug de grîne şi de aceea se mai numeşte în regiunile Gorna-Mariţa-Tracia şi *жътвар* iar în Nova Zagora, cu un împrumut turcesc, : *bolluk-kuşlar* (păsările blşugului) (Cf. Nicolai Boev, *Ливадният дърдавец* (*cîrsteiul de livadă*) în « Лов и риболов », nr. 11—12, 1955, p. 18—19. Este interesant de arătat că şi dicţionarul romîno-italian alcătuit de Mihail M. Ionescu (Buc. 1944, p. 80 şi 104) traduce *cîrstei* şi *cristei* în două feluri: pe primul prin *quaglia* (prepeliţă) şi al doilea, corect, prin *rântolo*. Mai observăm de asemenea că ital. *rântolo* şi franc *râle* sînt sinonime cu *horcăit*. Bulgărescul *дърдоря* înseamnă a vorbi mult, a trîncăni (cf. rom. *dirdală* = *flecar*, a *dîrdîi*, şi onomast. Dordea. E posibil ca sunetul ce-l produce această pasăre să fi frapat pe cei care o vedeau şi aceştia au derivat numele ei de la etimoane cu sens de *horcăit*. Dicţ. lb. rom. lit. cont. (I, 580) subliniază sunetele scîrţiitoare « specifice *cristeiului* » iar *Большая советская энциклопедия* (vol. 23 p. 40—41) precizează că în timpul primăverii masculul scoate un sunet specific scîrţiitor.

⁷ M. Marcoff, *Dictionnaire bulgare-français*, Leipzig, 1912, p. 52, cf. ital. *gallinella*.

⁸ Idem, p. 34 şi M. D. Ruskov, *За грешките в един речник*, «Лов»... 3—4, 1953, p. 10.

⁹ Vezi imaginea ei în *Большая советская энциклопедия*, ediţia II-a, vol. 25, p. 500.

¹⁰ H. Tiktin, *Rumänisch-deutsches Wörterbuch*, Bucurest, 1911, vol. II, p. 905; « Ob leşita damit zusammenhängt, ist fraglich ».

¹¹ Vezi. *Больш. с. э.* ediţia II, vol. 25, p. 500.